

Metodologia de evaluare psihologică
și de elaborare a raportului de evaluare psihologică
în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului

Metodologia de evaluare psihologică și de elaborare a raportului de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

(1) Metodologia de evaluare psihologică și de elaborare a raportului de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului (în continuare - Metodologia) este elaborată în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 08.04.2014, care prevede la Procedura de solicitare a efectuării examinărilor specializate¹ posibilitatea solicitării de către autoritatea tutelară locală a efectuării raportului de evaluare psihologică. Raportul poate servi profesioniștilor în calitate de suport în identificarea soluțiilor optime pentru copilul supus violenței, neglijării, exploatării sau traficului, dar poate fi prezentat și la etapa de urmărire penală sau cercetare judecătorească.

(2) Metodologia stabilește modul de organizare și de realizare a procesului de evaluare psihologică și de elaborare a raportului de evaluare psihologică a copilului victimă/ potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării, traficului.

(3) Prevederile prezentei Metodologii vizează nemijlocit psihologii cu specializare și experiență în domeniul asistenței psihologice a copiilor victime/ potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

(4) Se recomandă autorităților tutelare, structurilor, instituțiilor și specialiștilor cu competențe în domeniul protecției copilului, precum și reprezentanților instituțiilor de drept (inspectoratul de poliție, procuratura, instanța de judecată) să aplice prevederile Metodologiei în procesul de solicitare/ emitere a rapoartelor de evaluare psihologica în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului.

(5) Principiile pentru asigurarea calității procesului de evaluare psihologică a copilului victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului:

a) *Centrare pe interesul superior al copilului*: pentru a determina interesul superior al copilului, psihologul care intră în contact cu acesta trebuie să aibă în vedere cel puțin următoarele aspecte:

- modul în care sunt respectate drepturile copilului la dezvoltare fizică, psihologică, la educație și sănătate, la securitate, stabilitate și apartenență la o familie;
- opinia copilului, în funcție de vârstă și gradul său de maturitate;
- istoricul copilului, având în vedere, în mod special, situațiile de violență, neglijare, exploatare, trafic, precum și potențialele riscuri de revictimizare a acestuia;

¹ Capitolul II, secțiunea 3, pct. 22.

- capacitatea părinților sau a persoanelor în grija cărora se află/ urmează să se afle copilul de a

răspunde nevoilor concrete ale acestuia;

- existența relațiilor de atașament cu persoanele din rețeaua socială a copilului.

b) *Abordare individuală și complexă*: evaluarea necesită o abordare complexă a aspectelor relevante (educație, grad de adaptare psihosocială, sănătate, situație socio-economică, etc.), precum și a interacțiunii dintre acestea.

c) *Obiectivitate*: este asigurată prin alegerea tehnicilor și procedeele de evaluare psihologică fidele și valide. Psihologul va folosi numai instrumente de evaluare ale căror caracteristici tehnice (validitate și fidelitate) au fost stabilite, care dețin etalon pentru membrii populației vizate și sunt însoțite de manualul acestora. Psihologul va folosi metode de evaluare adecvate nivelului de dezvoltare, educațional al copilului/ maturului care participă în procesul de evaluare psihologică. Cerințele față de tehnicile de evaluare psihologică, lista recomandată a lor sunt reflectate în Ghidul de implementare a Metodologiei.

De asemenea, obiectivitatea este asigurată prin preluarea de către psiholog doar a cazurilor în care nu este în relații de rudenie, cunoștință, prietenie sau de altă natură cu persoanele implicate în procesul de evaluare psihologică.

d) *Confidențialitate*: psihologul va respecta confidențialitatea tuturor informațiilor colectate în cadrul evaluării psihologice - nu va dezvălui informațiile pe care le deține despre copil sau familia acestuia altor persoane, cu excepția reprezentanților autorităților tutelare, instituțiilor de drept, Avocatului Poporului pentru drepturile copilului care au solicitat realizarea evaluării psihologice și întocmirea raportului de evaluare psihologică.

Psihologul va efectua înregistrări audio, video sau scrise doar cu permisiunea copilului/ reprezentantului legal al acestuia. Psihologul va colecta doar acele date care sunt relevante pentru evaluare și va lua toate măsurile pentru a proteja respectivele informații.

b) *Colaborare* interdisciplinară: în procesul realizării evaluării psihologul implicat va colabora cu alți specialiști implicați în examinarea cazului pentru a asigura o abordare comprehensivă în colectarea, interpretarea și valorificarea datelor evaluării;

c) *Transparență și accesibilitate*: scopul, obiectivele, tehnicile utilizate în cadrul evaluării trebuie să fie clare, pe înțelesul tuturor celor implicați - copiii și părinții, reprezentanților legali ai acestora, reprezentanților organizațiilor ce au solicitat raportul de evaluare psihologică – fapt ce contribuie la utilizarea eficientă a rezultatelor evaluării în procesul de satisfacere a necesităților copilului.

(6) Evaluarea psihologică a copiilor se realizează cu acordul reprezentanților legali ai acestora (după caz, al autorității tutelare), dar nu și în prezența lor. Fac excepție cazurile în care copiii manifestă anxietatea separării de adult (până la 5-7 ani), instabilitate emoțională (predispunere spre criză psiho-emoțională) sau anumite nevoi speciale. În situația în care maturul de referință este prezent în procesul de evaluare, acesta trebuie să fie poziționat în afara spațiului de vizualizare al copilului și să fie atenționat privind obligativitatea neimplicării în procesul de evaluare.

(7) În sensul prezentei Metodologii, noțiunile principale utilizate au următoarele semnificații:

copi – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu are capacitate de exercițiu deplină.

copil – victimă – copil, căruia, prin acțiuni sau inacțiuni i-au fost aduse sau i se pot aduce daune morale, fizice sau materiale ca rezultat al violenței, neglijării, exploatării, inclusiv prin intermediul tehnologiilor informaționale, traficului.

violență împotriva copilului – forme de rele tratamente aplicate de către părinți/ reprezentanți legali/ persoanele în grija cărora se află copilul sau de către orice altă persoană, care produc vătămare actuală sau potențială asupra sănătății acestuia și îi pun în pericol viața, dezvoltarea, demnitatea sau moralitatea, care includ următoarele tipuri de violență: fizică, sexuală, psihologică, spirituală, economică;

neglijarea copilului – omisiunea sau ignorarea voluntară sau involuntară a responsabilităților privind creșterea și educarea copilului, fapt care pune în pericol dezvoltarea lui fizică, mintală, spirituală, morală sau socială, integritatea lui corporală, sănătatea lui fizică sau psihică;

trafic de copii – recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil în scop de exploatare, chiar dacă aceste acțiuni nu se realizează cu aplicarea vreunui din mijloacele de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau situație de vulnerabilitate, ori prin darea sau primirea de bani ori de beneficii de orice gen pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatării acesteia.

evaluarea psihologică a copilului victimă sau potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului – este un demers profesional realizat de către un psiholog competent, recunoscut și atestat în domeniu, la cererea organelor competente (autoritatea tutelară, inspectoratul de poliție, procuratura, instanța de judecată, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului), finalizat printr-un raport, care conține opiniile de specialitate ale psihologului cu privire la una sau mai multe aspecte de ordin psihologic relevante în examinarea și soluționarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului.

raport de evaluare psihologică a copilului victimă sau potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării și traficului - este rezultatul final al activității psihologului, orientat spre descrierea și evaluarea particularităților individual-psihologice ale personalității copilului, realizat cu scopul aprecierii stării actuale, a pronosticului dezvoltării ulterioare și elaborării de recomandări care sunt determinate de scopul evaluării.

Capitolul II

CERINȚE FAȚĂ DE INSTITUȚIA ȘI PROFESIONIȘTII EMITENȚI AI RAPOARTELOR DE EVALUARE PSIHOLOGICĂ ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ, NEGLIJARE, EXPLOATARE ȘI TRAFIC AL COPILULUI

(8) Emiterea raportului de evaluare psihologică a copilului victimă/ potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării sau traficului se realizează de instituțiile subordonate Ministerului Muncii Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății, Ministerului Educației, precum și de alți prestatori de servicii privați, cadrul de reglementare internă al cărora conține

prevederi ce țin de prestarea acestui tip de serviciu, aprobat în conformitate cu prevederile legislației naționale.

(9) Psihologul care va realiza procesul de evaluare psihologică a copilului victimă/ potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării, traficului trebuie să dispună de pregătire profesională de bază (licență și masterat) în domeniul psihologiei, pregătire specializată (instruire continuă) în domeniul asistenței psihologice a copilului victimă a violenței și experiență de lucru cu această categorie de copii de cel puțin 2 ani.

(10) Cerințe minime față de psihologul care va realiza procesul de evaluare psihologică și va întocmi raportul de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului:

- cunoștințe și abilități de aplicare a Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- cunoștințe și abilități în realizarea cercetării psihologice, în aplicarea metodelor psihodiagnostice;
- abilități de stabilire a contactului cu copilul evaluat și cu părinții/ reprezentanții legali ai acestuia;
- competențe observaționale, în special privind identificarea indicatorilor psihocomportamentali specifici copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului;
- abilități de intervievare (ascultare, comunicare, înțelegere, oferire de feedback, etc.);
- competențe de reglare a intensității emoționale a trăirilor copilului în cadrul realizării evaluării;
- gândire și abilități analitice pentru sistematizarea informațiilor complexe obținute, certe sau în proces de clarificare, dar și pentru explorarea dintr-o perspectivă obiectivă a ipotezelor formulate;
- abilități pentru elaborarea raportului de evaluare psihologică consolidate în baza supervizării unui specialist cu o mai mare experiență în acest domeniu.

Capitolul III

ORGANIZAREA PROCESULUI DE ELABORARE ȘI EMITERE A RAPORTULUI DE EVALUARE PSIHOLOGICĂ ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ, NEGLIJARE, EXPLOATARE ȘI TRAFIC AL COPILULUI

Secțiunea 1

Solicitarea evaluării psihologice și elaborării raportului de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului

(11) Evaluarea psihologică și elaborarea raportului de evaluare psihologică a copilului victimă/ potențială victimă a violenței, neglijării, exploatării, traficului se realizează în baza solicitării din partea instituțiilor abilitate: autoritatea tutelară de nivelul I și II, instituțiile de drept (inspectoratul de poliție, procuratura, instanța de judecată), Avocatul Poporului pentru drepturile copilului.

(12) În cazul solicitării realizării evaluării psihologice și elaborării raportului de evaluare psihologică din partea reprezentanților legali/ persoanelor în grija cărora se află copilul în legătură cu un caz suspect de violență, neglijare, exploatare sau trafic se recomandă acestora să se adreseze instituțiilor abilitate cu atribuții în domeniul protecției copilului în vederea solicitării evaluării de către acestea.

(13) În cazul în care psihologul/ instituția a aflat despre un caz suspect de violență, neglijare, exploatare, trafic față de un copil în contextul solicitării unui raport de evaluare psihologică din partea reprezentanților legali/ persoanelor în grija cărora se află copilul instituția este obligată să sesizeze Autoritatea tutelară locală în conformitate cu *Procedura de identificare, înregistrare și evaluare inițială a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului* din cadrul Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului²

(14) Solicitarea de evaluare psihologică și de elaborare a raportului de evaluare psihologică trebuie să conțină date despre copil, descrierea generală a situației suspecte de violență și aspectele/ întrebările care se cer a fi cercetate și descrise de către psiholog cu referire la:

- nivelul general de dezvoltare intelectuală și de personalitate al copilului, nivelul de dezvoltare a competențelor în raport cu vârsta;
- prezența sau lipsa în profilul psihologic al copilului a indicatorilor traumei psihice/ abuzului suportat;
- nivelul de funcționalitate psihologică a copilului până la evenimentul traumatic, care sunt consecințele abuzului suportat asupra dezvoltării ulterioare a copilului;
- sistemul de relații sociale al copilului și atitudinile acestuia față de apropiații/ maturii din mediul lui social, față de alți copii;
- natura și gradul de influență a maturului, a anturajului social asupra copilului și a nivelului de sensibilitate a acestuia față de respectiva influență;
- gradul de sugestibilitate al copilului, etc.

(15) În cazul în care solicitările nu conțin întrebări specifice evaluării cazurilor de violență, neglijare, exploatare, trafic sau conțin întrebări ambigue, instituția recomandă solicitantului să concretizeze aria de investigare prin formularea unor întrebări clare.

(16) În situația în care instituția solicitantă cere investigarea unor probleme care depășesc limitele competenței psihologului specializat în domeniul asistenței psihologice a copiilor victime/ potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (aspecte legate de sănătatea mentală, somatică, de tulburări psihice, dizabilități, etc.), instituția care a primit solicitarea expediază un răspuns în care stipulează limitele competenței sale ce nu permit realizarea evaluării și recomandă instituția relevantă pentru studierea problemelor respective.

(17) Procesul de evaluare are, în general, scopul de cercetare a particularităților psiho-

² Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014, Capitolul II, Secțiunea 1.

comportamentale ale copilului corelate cu tipul de abuz suportat, dar nu și reabilitarea acestuia. Dacă este solicitată asistență psihologică pentru un copil victimă a violenței, neglijării, exploatării sau traficului, dar la momentul adresării nu a parvenit nici o solicitare de evaluare psihologică din partea instituțiilor competente, psihologul va include în procesul de asistență câteva ședințe cu caracter psihodiagnostic, rezultatele cărora le va păstra și le va utiliza în cazul primirii solicitării de elaborare a raportului de evaluare psihologică.

Secțiunea 2

Etapele evaluării psihologice

(18) La etapa pregătitoare psihologul va întreprinde următoarele acțiuni:

1) Va analiza solicitarea de evaluare și va atrage atenție la următoarele aspecte:

- cât de clar și specific este formulată solicitarea;
- dispune sau nu de specializare și competență profesională pentru realizarea respectivei evaluări;
- excluderea unui potențial conflict de interes în cazul în care psihologul se cunoaște cu copilul evaluat și/ sau familia acestuia;
- timpul optim necesar pentru realizarea evaluării și disponibilitatea de participare la procedurile legale în calitate de specialist.

2) Va formula scopul și obiectivele evaluării, astfel încât raportul să reflecte răspunsul la întrebările adresate în solicitarea de evaluare.

3) În cazul în care în solicitarea de elaborare a raportului de evaluare psihologică a copilului nu sunt specificate întrebări, psihologul va formula scopul și obiectivele evaluării orientate pe determinarea indicatorilor specifici copiilor victime în profilului psiho-comportamental al copilului.

4) Reieșind din scopul și obiectivele propuse, psihologul identifică necesitatea includerii în procesul de evaluare și a altor persoane de referință (frați/ surori, părinți, reprezentanți legali, persoane în grija cărora se află copilul). Includerea în evaluare a altor persoane se realizează în vederea: a) evaluării acestora cu scopul determinării stilului de educație și/ sau atitudinii față de copilul evaluat; b) acumulării datelor anamnestice despre copilul evaluat.

5) Instituția, cadrul de reglementare al căreia conține prevederi ce țin de evaluarea psihologică a copiilor victime/ potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului își asumă responsabilitatea asigurării condițiilor pentru desfășurarea procesului prietenos de evaluare. În acest sens, se recomandă utilizarea unor încăperi destinate consilierii psihologice, conforme cerințelor pentru desfășurarea acestui tip de activitate.

6) Psihologul, în comun cu reprezentanții legali ai copilului, stabilește orarul ședințelor de evaluare. Durata și timpul acordat evaluării se stabilește în dependență de specificul cazului examinat. În vederea unei evaluări optime se recomandă examinarea copilului pe parcursul a 3-

4 ședințe separate în timp. Nu se acceptă elaborarea rapoartelor de evaluare psihologică în baza unei singure ședințe.

7) În caz de necesitate, înainte de a începe evaluarea, psihologul poate să apeleze la surse adăugătoare de informare, care să-i confere poziției sale de evaluator mai multă obiectivitate. Astfel de informație poate fi obținută din următoarele surse:

a) documente de înregistrare a serviciilor psihologice oferite anterior (motivul oferirii, durata, diagnosticul, factorii ce au influențat (pozitiv sau negativ) schimbările în starea copilului);

b) referințe medicale (informație despre starea de sănătate a copilului, traume, tratamente înscrise în cartela medicală, concluzii ale examinării/ expertizei medico – legale);

c) hotărâri/ decizii ale autorității tutelare sau ale instanțelor judecătorești (dinamica familiei, precedente de maltratare în familie, etc.);

d) descrierea situației academice a copilului (frecvența, reușita, comunicarea în grupul de semeni, activismul școlar, etc.).

8) La determinarea completului de metode psihodiagnostice care vor fi utilizate în studierea copilului se va lua în considerație relevanța acestora pentru oferirea răspunsurilor la întrebările incluse în solicitarea de evaluare psihologică.

9) Este recomandată utilizarea următoarelor metode de cercetare: observarea indicatorilor specifici pentru copiii abuzați, neglijăți, exploatați, traficați (în baza grilei de observație); intervierea (interviul semistrukturat (clinic sau cognitiv)); chestionarea, aplicarea testelor standartizate și a celor proiective.

10) În cazul utilizării metodelor psihometrice, psihologul trebuie să recurgă la bateria de teste recomandate în Ghidul de implementare a Metodologiei. Psihologul trebuie să ia în calcul o serie de factori care pot influența rezultatele testelor psihometrice: neînțelegerea întrebărilor, oboseala, anxietatea, agitația, depresia, preocuparea pentru anumite lucruri, o condiție medicală cronică, inclusiv lipsa de motivație.

(19) La etapa de efectuare a procedurii de evaluare propriu-zisă psihologul va aplica metodele, tacticile și tehnologiile planificate, raportându-le la vârsta și capacitățile copilului. În cadrul acestui proces se desfășoară comunicarea, interacțiunea psiho-socială dintre psiholog și copilul evaluat. La etapa de evaluare propriu-zisă trebuie de avut în vedere următoarele aspecte:

1) Durata etapei de bază depinde de complexitatea scopurilor, de numărul sarcinilor propuse, de volumul completului de metode psihodiagnostice și, nu în ultimul rând, de starea psihologică a copilului/ maturului evaluat. De regulă, evaluarea se desfășoară timp de 4-6 săptămâni.

2) Condiția unei bune evaluări este stabilirea unui contact optim cu copilul. Acesta influențează formarea la copil a unei atitudini de încredere față de matur, a reprezentării că psihologul este o persoană bună, ce se îngrijorează pentru el și este un ascultător foarte atent. În dependență de vârsta copilului se recomandă diferite modalități de inițiere a comunicării cu el.

3) Cerințe față de comunicarea (verbală, nonverbală) a psihologului cu copilul:

- acceptarea limbajului copilului, utilizarea aceluiași cuvinte, denumiri pe care le utilizează copilul;

- utilizarea în conversație doar a datelor/ informațiilor verbalizate de copil, fără a-i da de înțeles că psihologul cunoaște informații despre situația suspectă sau confirmată de violență la care a fost supus;
- evitarea erorilor de exprimare în formularea instrucțiunilor (două instrucțiuni în una sau două instrucțiuni care se exclud reciproc);
- nu se recomandă întreruperea copilului, corectarea expresiilor, adresarea întrebărilor care sugerează răspunsul;
- enunțurile, întrebările, reacțiile verbale și nonverbale ale psihologului trebuie să fie lipsite de orice apreciere emoțională;
- limbajul psihologului, tonalitatea vocii nu trebuie să fie foarte intime, ci mai degrabă serioase și orientate pe sarcină;
- nu se admite perseverarea în stabilirea contactului vizual cu copilul – insistența privirii îl poate speria;
- este important să se identifice distanța proximă între psiholog și copil, astfel încât copilul să se simtă confortabil; se recomandă să fie evitate atingerea și alte forme de contact corporal (mângâierea pe mâini, pe cap, cuprinderea), care pot fi binevenite în alte cazuri de comunicare cu copilul, dar nu în cadrul evaluării psihologice;
- se informează copilul despre confidențialitatea procesului de evaluare în măsura în care copilul înțelege sensul acestei noțiuni, dar se ține cont de faptul că nu se poate promite copilului respectarea confidențialității unor informații pe care specialistul este obligat să le aducă la cunoștința altor profesioniști, din perspectivă juridică sau etică.

Mai multe detalii despre tehnologia comunicării verbale și nonverbale a psihologului cu copilul și cu reprezentantului lui legal sunt reflectate în Ghidul de implementare a Metodologiei.

4) Gestionarea complicațiilor ce pot apărea la debutul evaluării:

- dacă copilul refuză să fie evaluat, psihologul trebuie să identifice motivul refuzului și să acționeze în vederea oferirii copilului unei mai bune explicații despre procesul de evaluare. De regulă, refuzul copiilor de a participa la evaluare presupune anumite frici care trebuie să fie clarificate (prelucrate) înainte de a începe evaluarea propriu-zisă;
- dacă copilul se află în stare de criză emoțională, psihologul trebuie să stabilizeze starea dezechilibrată a copilului, utilizând tehnici de lucru cu copiii în criză;
- dacă copilul manifestă emoții negative în legătură cu separarea de adultul de referință, psihologul trebuie să permită prezența acestuia, cerându-i să păstreze neutralitatea și neimplicarea în procesul de evaluare.

5) Gestionarea complicațiilor ce pot surveni în procesul evaluării propriu-zise:

- dacă copilul refuză să participe la evaluare, psihologul trebuie să identifice motivul refuzului, să încerce diferite căi pentru a schimba motivația refuzului; dacă prezența copilului la ședințele de evaluare planificate nu este asigurată de către reprezentanții legali/ persoana în grija căreia se află copilul, se informează instanța solicitantă despre condițiile sabotării procesului de evaluare;
- dacă psihologul suspectă că copilul simulează simptome ale abuzului sau, invers, disimulează

(neagă victimizarea sa), psihologul trebuie să atragă atenția la concordanța dintre mesajele verbale și cele non-verbale ale copilului;

- în cazul în care psihologul este afectat de unele aspecte din experiența copilului evaluat în contextul propriilor traume legate de violență, sexualitate, etc., psihologul va solicita:

a) supervizare din partea unui specialist cu experiență mai mare în domeniu;

b) transferul cazului către un alt psiholog.

(20) La etapa finală psihologul va descrie și va interpreta rezultatele obținute, le va corela cu scopul și obiectivele evaluării, transpunându-le în documentul final – raportul de evaluare psihologică. În procesul de scriere a raportului de evaluare psihologică se va ține cont de următoarele aspecte:

1) Interpretarea datelor evaluării psihologice necesită din partea psihologului, în primul rând, cunoașterea simptomatologiei generale a copiilor victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului (Sindromul Stresului Post Traumatic, stări de afect, tulburări de comportament, tulburări disociative, erori cognitive, tulburări emoționale, tulburări funcționale), precum și corelarea acestora cu specificul individual al copilului evaluat, cum ar fi: vârsta, sexul, potențialul de coping la stres, specificul familiei și a evenimentului traumatic suportat (victimizarea directă sau indirectă; locul în care s-a produs abuzul - în familie sau comunitate, etc.);

2) Pentru a determina cauzele unei sau altei manifestări psihice, psihologul trebuie să combine datele obținute în baza observației, a propriilor impresii, cu rezultatele obținute în baza aplicării testelor și a altor metode obiective de cercetare. La fel, trebuie să atragă atenția asupra comentariilor, exprimărilor verbale și non-verbale ale copilului înregistrate în momentul apariției instantanee a acestora în contextul explorării evenimentelor traumatice;

3) Se recomandă oferirea raportului de evaluare psihologică în timp de 45 zile calendaristice de la inițierea procesului de evaluare, dar nu mai târziu de 60 zile;

4) Rezultatele psihodiagnostice se păstrează în dosarul copilului, în conformitate cu cerințele de păstrare și arhivare a documentelor instituției care a efectuat evaluarea. Reieșind din faptul că în baza acestor rezultate se emite un document cu valoare probatorie în examinarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare, trafic al copiilor se recomandă păstrarea tuturor fișelor de răspuns (pe perioada prestabilită de instituția emitentă), astfel încât să existe disponibilitatea prezentării acestora la solicitarea autorităților competente.

Capitolul IV

ELABORAREA RAPORTULUI DE EVALUARE PSIHOLAGICĂ A COPIILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI, NEGLIJĂRII, EXPLOATĂRII ȘI TRAFICULUI

(21) Raportul de evaluare psihologică reprezintă documentul de bază ce reflectă rezultatele evaluării psihologice a copilului victimă a violenței, neglijării, exploatarii, traficului.

(22) În realizarea procesului de redactare a raportului psihologul trebuie să ia în considerație că aspectele legate de stilul, formatul și conținutul raportului necesită să fie concepute și prezentate într-un mod accesibil, astfel încât acesta să fie comprehensibil cititorului nespecializat în psihologie.

(23) Structura recomandată a raportului de evaluare psihologică:

- 1) Indicarea organizației ce a solicitat efectuarea evaluării psihologice și elaborarea raportului de evaluare psihologică; indicarea psihologului ce a efectuat evaluarea și a organizației pe care o reprezintă;
- 2) Date personale ale copilului evaluat (numele, prenumele, vârsta, locul de trai);
- 3) Scopul evaluării;
- 4) Metodele de cercetare utilizate în procesul de evaluare, forma de lucru cu copilul, termenii de realizare (numărul de ședințe sau de ore);
- 5) Descrierea scurtă a problemei copilului (evenimentul sau evenimentele traumatice evocate de copil/ instituția solicitantă);
- 6) Descrierea particularităților psiho-individuale ale copilului relevante scopului evaluării (date despre istoria copilului, despre situația familială, despre atitudinea membrilor familiei față de copil și față de situația prin care a trecut acesta, dinamica stării psiho-emoționale a copilului, particularitățile de vârstă corelate cu vulnerabilitatea, sugestibilitatea, factorii de constrângere, etc.);
- 7) Analiza, interpretarea și fundamentarea științifică a rezultatelor aplicării tehnicilor și procedurilor psihodiagnostice;
- 8) Concluzii și recomandări în baza rezultatelor evaluării.

(24) Validitatea raportului de evaluare psihologică este dată, în primul rând, de tipul și calitatea teoriilor și cercetărilor pe care acesta se bazează, deoarece conținutul evaluării cuprinde o serie de afirmații științifice interconectate. Valoarea de adevăr al acestuia ține de cât de mult se aproximează idealul validității complete.

(25) Cu privire la fidelitatea raportului de evaluare psihologică, specialistul evaluator trebuie să ia în considerație faptul că dacă un alt psiholog va evalua același copil, având aceleași obiective, folosind metode și tehnici identice, acesta ar trebui să obțină rezultate similare și să ajungă la aceleași concluzii.

(26) Raportul finalizat și tehnoredactat este aprobat de conducătorul instituției emițătoare și semnat de psihologul - evaluator.

Capitolul VI

DISPOZIȚII FINALE

(27) Prezenta Metodologie intră în vigoare din momentul aprobării acesteia prin ordin interministerial de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației și Ministerul Sănătății.

(28) Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Educației și Ministerul Sănătății în termen de 6 luni vor elabora și aproba Ghidul de implementare a Metodologiei de evaluare psihologică și elaborare a raportului de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului.

(29) Monitorizarea implementării prezentei Metodologii de către psihologii ce vor realiza procesul de evaluare psihologică a copiilor victime/ potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării, traficului și vor întocmi rapoarte de evaluare psihologică se va realiza de către managerii instituțiilor subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății și Ministerului Educației; managerii organizațiilor private, cadrul de reglementare internă al cărora conține prevederi ce țin de evaluarea psihologică și de elaborarea raportului de evaluare psihologică în cazurile de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului; reprezentanții Ministerelor de resort.

(30) Administrația instituțiilor/ organizațiilor subordonate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății și Ministerului Educației, precum și a prestatorilor de servicii privați, care conțin în cadrul de reglementare internă prevederi ce țin de acest domeniu, vor aduce la cunoștință prezenta Metodologie specialiștilor din cadrul organizațiilor menționate care conform fișei de post sunt abilitați să realizeze procesul de evaluare psihologică și de elaborare a rapoartelor de evaluare psihologică.